

**Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Warszawie**

Warszawa, 14 kwietnia 2011 r.

**Pani
Małgorzata Michalska
Prezes
Sądu Okręgowego
w Płocku**

LWA-4100-07-02/2011
P/10/008

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Na podstawie art. 2 ust. 1 *ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli*¹ zwanej dalej „*ustawą o NIK*”, Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Warszawie przeprowadziła w Sądzie Okręgowym w Płocku, zwanym dalej „Sądem”, kontrolę wykonanie budżetu państwa w 2010 r.

W związku z kontrolą, której wyniki przedstawione zostały w protokole kontroli podpisanym 30 marca 2011 r., Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 60 *ustawy o NIK*, przekazuje Pani Prezes niniejsze wystąpienie pokontrolne.

Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie z zastrzeżeniami ocenia wykonanie przez Sąd budżetu w 2010 r.

1. Dochody wykonane w 2010 r. przez Sąd, jako dysponenta III stopnia, wyniosły 3 017,9 tys. zł, co stanowiło 116,8% wielkości planowanych (2 583,0 tys. zł) i 103,0% wykonania w 2009 r. (2 929,8 tys. zł). Główne źródło dochodów stanowiły opłaty i koszty sądowe (§0690), które zostały wykonane w kwocie 2 753,2 tys. zł (91,2% dochodów ogółem).

Pobrane dochody przekazywane były na rachunek dochodów budżetu państwa w terminach określonych w § 13 ust. 4 *rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia*

¹ Dz. U. z 2007 r. Nr 231, poz. 1701 ze zm.

11 stycznia 2008 r. w sprawie szczegółowych zasad prowadzenia gospodarki finansowej i działalności inwestycyjnej sądów powszechnych².

Należności pozostałe do zapłaty ogółem na koniec 2010 r. wyniosły 1 436,6 tys. zł i w porównaniu do stanu na koniec 2009 r. (1 146,9 tys. zł) wzrosły o 289,8 tys. zł, tj. o 25,3%. Zaległości netto na koniec 2010 r. wyniosły 873,3 tys. zł i były wyższe o 316,8 tys. zł, tj. o 56,7% w porównaniu do stanu na 31 grudnia 2009 r. (556,5 tys. zł). Wzrost zaległości spowodowany był m.in. dokonaniem przypisu na koniec 2010 r. wysokich kosztów sądowych (np. przypis w jednej sprawie wynosił 118,2 tys. zł) oraz brakiem możliwości prowadzenia windykacji wobec skazanych, odbywających karę pozbawienia wolności. W 2010 r. nie wystąpiły należności przedawnione.

Wykonanie orzeczeń sądowych w 2010 r. wyniosło 769,9 tys. zł i w porównaniu do 2009 r. (657,9 tys. zł) wzrosło o 17%, w tym m.in.: w wyniku wezwań do zapłaty została wpłacona kwota 395,3 tys. zł, wyegzekwowano kwotę 89,4 tys. zł, a kwota 252,1 tys. zł pochodziła z zobowiązań rozłożonych na raty.

Szczegółową analizą w zakresie ewidencjonowania należności sądowych oraz działań windykacyjnych Sądu objęto 70 kart dłużników na kwotę 562,5 tys. zł, w wyniku czego stwierdzono:

- w jednej sprawie przypisu należności w kwocie 459,20 zł dokonano po upływie 11 dni od daty przekazania akt do wydziału. Zgodnie z „Instrukcją ewidencji należności sądowych w Sądzie Okręgowym w Płocku”³, przypisu należy dokonać nie później niż w ciągu 3 dni roboczych od otrzymania akt;
- w 6 sprawach na kwotę 3 436,00 zł wezwania do zapłaty wysłano z opóźnieniem od 1 do 5 dni od dokonania przypisu należności (zgodnie z *Instrukcją* - należy wysłać w terminie 3 dni roboczych od dokonania przypisu);
- 6 spraw na kwotę 42 335,34 zł skierowano do egzekucji komorniczej w okresie od 4 do 16 dni po upływie terminu do dobrowolnego uiszczenia należności. W przywołanej *Instrukcji* Prezes Sądu nie określił terminu kierowania spraw do egzekucji po bezskutecznym upływie wyznaczonego terminu płatności.

2. Wydatki zrealizowane przez Sąd w 2010 r., jako dysponenta III stopnia, wyniosły 29 306,1 tys. zł, co stanowiło 99,7% planu po zmianach (29 395,0 tys. zł) i 101,6% wykonania w 2009 r. (28 841,7 tys. zł). Niewykorzystane środki w kwocie 88 869,20 zł zostały zwrócone 12 stycznia 2011 r. na rachunek budżetu państwa, zgodnie z §21 ust. 3 pkt 2

² Dz. U. Nr 11, poz. 69.

³ Zarządzenie Prezesa Sądu Okręgowego w Płocku Nr 37/07 z 30 października 2007 r.

cyt. rozporządzenia w sprawie szczegółowych zasad prowadzenia gospodarki finansowej i działalności inwestycyjnej sądów powszechnych.

Najwyższy udział w strukturze wydatków stanowiły wydatki na wynagrodzenia i pochodne – 13 787,5 tys. zł (47,0% wydatków ogółem) oraz wydatki majątkowe – 10 504,4 tys. zł (35,8%).

Analiza 5 wydatków o wartości 1 211,0 tys. zł poniesionych przez Sąd w 2010 r., stanowiąca 4,1% wydatków ogółem wykazała, że wydatki realizowane były w sposób celowy i gospodarny, a zobowiązania regulowano terminowo.

W wyniku zbadania 4 zamówień publicznych o wartości 678,4 tys. zł, tj. 49,1% wartości zamówień udzielonych w 2010 r. (1 381,1 tys. zł) stwierdzono, że zamówień udzielono zgodnie z przepisami *ustawy z dnia 29 stycznia 2004 r. - Prawo zamówień publicznych*⁴ oraz zgodnie z planem wydatków na 2010 r.

Na koniec 2010 r. nie wystąpiły w Sądzie zobowiązania wymagalne, a zobowiązania niewymagalne na 31 grudnia 2010 r. wyniosły 1 104,8 tys. zł i w porównaniu do 2009 r. (1 058,1 tys. zł) były wyższe o 46,7 tys. zł (o 4,4%). Zobowiązania dotyczyły głównie dodatkowego wynagrodzenia rocznego za 2010 r. oraz pozostałych zobowiązań z tytułu zakupu usług, których płatność przypadała na 2010 r.

3. NIK nie zgłasza uwag do realizacji wydatków na wynagrodzenia. Plan (po zmianach) w kwocie 11 538,1 tys. zł, został wykonany w 99,7% (11 505,0 tys. zł). Ustalony dla Sądu na 2010 r. limit średniorocznego zatrudnienia w przeliczeniu na pełnozatrudnionych (plan po zmianach – 176) nie został przekroczony. Średnioroczne zatrudnienie wynosiło 170,75, tj. 97,0% planu po zmianach.

4. Dokumentacja opisująca zasady rachunkowości, obowiązująca w Sądzie od 4 stycznia 2008 r. wraz ze zmianami wprowadzonymi w kolejnych latach, była zgodna z art. 10 *ustawy z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości*⁵, a procedury kontroli uwzględniały elementy kontroli operacji finansowych i gospodarczych, ujęte w pkt 14 załącznika do *komunikatu nr 23 Ministra Finansów z dnia 16 grudnia 2009 r. w sprawie standardów kontroli zarządczej dla sektora finansów publicznych*⁶.

Sąd, do prowadzenia ksiąg rachunkowych, stosował system finansowo-księgowy OrCom+ - wersja 5.0.015. System księgowości komputerowej zapewniał kontrolę kompletności zapisów oraz ich poprawności, ciągłość numeracji oraz zatwierdzanie na

⁴ Dz. U. z 2010 r. Nr 113, poz. 759 ze zm.

⁵ Dz. U. z 2009 r. Nr 152 poz. 1223 ze zm.

⁶ Dz. Urz. MF Nr 15, poz. 84.

bieżąc zapisów w dzienniku, a także umożliwiał udostępnianie ksiąg w postaci elektronicznej.

Badanie skuteczności systemu księgowości i kontroli finansowej (badanie zgodności) oraz wiarygodności ksiąg rachunkowych Sądu, przeprowadzono na próbie 101 dowodów i zapisów księgowych o wartości 4 583,3 tys. zł (15,6% wydatków ogółem), w tym: 63 zapisy księgowe o wartości 4 412,3 tys. zł wylosowane metodą statystyczną oraz 38 zapisów księgowych o wartości 171,0 tys. zł dobranych celowo.

Analiza (w odniesieniu do wylosowanej próby) wykazała m.in., że:

- 4 dowody księgowe (faktury) na kwotę 222,4 tys. zł zawierały inną datę operacji gospodarczej niż wynikało to z protokołów odbioru lub przekazania, co było niezgodne z art. 21 ust. 1 pkt 4 *ustawy o rachunkowości*,
- 3 zapisy księgowe na kwotę 372,4 tys. zł były niezgodne z danymi wynikającymi z dowodów księgowych. W jednym przypadku – błędnie określono numer identyfikacyjny dowodu księgowego, stanowiącego podstawę zapisu (nr w ewidencji był niezgodny z numerem na fakturze VAT), co stanowiło naruszenie art. 23 ust 2 pkt 2 *ustawy o rachunkowości*, natomiast w dwóch przypadkach – zapis zawierał inną datę operacji gospodarczej niż data wynikająca z faktur, co było niezgodne z art. 23 ust 2 pkt 1 *ustawy o rachunkowości*.

Na podstawie wyników badania, NIK wydaje opinię pozytywną w zakresie wiarygodności sprawozdawczości budżetowej bieżącej i rocznej oraz pozytywną z zastrzeżeniami w zakresie poprawności formalnej dowodów i zapisów księgowych.

5. Stwierdzono, że sprawozdania RB-23 o stanie środków na rachunkach bankowych, RB-27 z wykonania planu dochodów budżetowych, RB-28 z wykonania planu wydatków budżetowych, Rb-N o stanie należności i Rb-Z o stanie zobowiązań według tytułów dłużnych oraz poręczeń i gwarancji, zostały sporządzone terminowo i rzetelnie, w oparciu o dane wynikające z ewidencji księgowej. Sprawozdania zbiorcze Rb- 27 i Rb-28, sporządzone przez Sąd, jako dysponenta II stopnia, były zgodne z danymi wykazywanymi w sprawozdaniach jednostkowych przekazanych przez sądy rejonowe.

6. Kontrola nie wykazała nieprawidłowości w zakresie inwentaryzacji składników majątkowych. Inwentaryzacja drogą spisu z natury została przeprowadzona w 2007 r., natomiast na koniec 2010 r. przeprowadzono inwentaryzację środków pieniężnych w kasie (drogą spisu z natury), uzgodnienia sald z kontrahentami oraz weryfikację sald pozostałych aktywów i pasywów, zgodnie z postanowieniami art. 26 *ustawy o rachunkowości*. W wyniku inwentaryzacji nie stwierdzono różnic inwentaryzacyjnych.

Badanie na wylosowanej próbie 28 środków trwałych wykazało zgodność danych ujętych w księgach rachunkowych z danymi wynikającymi z dokumentów źródłowych (karty środków trwałych), prawidłowe nadanie numerów identyfikacyjnych, zaliczenie do właściwych grup oraz stosowanie stawek amortyzacji.

Uwagi NIK dotyczą zwłoki w podjęciu działań mających na celu zagospodarowanie samochodu osobowego marki Daewoo Nubira (rok produkcji – 2000). Dopiero w toku kontroli NIK, 16 marca 2011 r., został sporządzony protokół uznania pojazdu za zbędny oraz skierowano pismo do Biura Administracyjno-Finansowego Ministerstwa Sprawiedliwości w sprawie zagospodarowania ww. pojazdu. Faktyczne wycofanie z użytku ww. środka trwałego nastąpiło 16 grudnia 2010 r., z uwagi na awarię eliminującą go z dalszej eksploatacji.

7. Stwierdzono, że w 2010 r. w Okręgu Sądu Płockiego (dysponent II stopnia) zmniejszyły się zrealizowane dochody, przy jednoczesnym zwiększeniu zaległości z tego tytułu (dochody wykonane w 2010 r. wyniosły 30 181,0 tys. zł, co stanowiło 90,8% planu po zmianach i 95,4% dochodów wykonanych w 2009 r., natomiast zaległości wyniosły 5 429 tys. zł i w porównaniu z 2009 r. wzrosły o 160 tys. zł, tj. o 3%).

Kontrola wykazała, że w 2010 r. zarówno w Sądzie Okręgowym jak też w 8 sądach rejonowych, nie przeprowadzono analizy ryzyka i audytu wewnętrznego pogarszających się wskaźników w zakresie realizacji dochodów (zmniejszenie dochodów i wzrost zaległości z tego tytułu). Zdaniem NIK, przeprowadzenie audytu w powyższym zakresie, stanowiłoby wsparcie dla Prezesa Sądu w zapewnieniu skutecznej i efektywnej kontroli zarządczej, zgodnie z art. 69 ust. 1 pkt 3 *ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych*⁷. Z wyjaśnień audytora wynika, że ww. zagadnienia zostały uwzględnione w planie audytu Sądu na 2011 r. (dysponent III stopnia), jednak, w ocenie NIK, audytem należałoby objąć również podległe Sądy Rejonowe.

Przedstawiając powyższe oceny i uwagi, Najwyższa Izba Kontroli wnosi o:

1. Zapewnienie zgodności dowodów księgowych z art. 21 *ustawy o rachunkowości* oraz dokonywanie zapisów księgowych zgodnie z wymogami określonymi w art. 23 *ustawy o rachunkowości*.
2. Wyeliminowanie przypadków opóźnień w dokonywaniu przypisu należności sądowych i wysyłaniu wezwań do zapłaty.
3. Rozważenie możliwości objęcia audytem wewnętrznym zagadnień dotyczących realizacji dochodów budżetowych i zaległości w podległych Sądach Rejonowych.

⁷ Dz. U. Nr 157, poz. 1240 ze zm.

4. Rozważenie możliwości określenia w *Instrukcji w sprawie ewidencji należności sądowych*, terminu kierowania spraw do egzekucji po bezskutecznym upływie wyznaczonego terminu płatności, w celu zapewnienia niezwłocznego podejmowania działań windykacyjnych.

Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 62 ust. 1 *ustawy o NIK*, oczekuje od Pani Prezes, w terminie 14 dni od daty otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego, informacji o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosków, bądź o działaniach podjętych w celu realizacji wniosków lub przyczynach niepodjęcia takich działań.

Stosownie do art. 61 ust. 1 *ustawy o NIK*, w terminie 7 dni od daty otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego, przysługuje Pani prawo zgłoszenia na piśmie do dyrektora Delegatury NIK w Warszawie, umotywowanych zastrzeżeń w sprawie ocen, uwag i wniosków zawartych w tym wystąpieniu.

W razie zgłoszenia zastrzeżeń, zgodnie z art. 62 ust. 2 *ustawy o NIK*, termin nadesłania informacji, o którym mowa wyżej, liczy się od dnia otrzymania ostatecznej uchwały właściwej Komisji NIK.